

Oponentský posudek na diplomovou práci

Petry Kloidové

Identita a strategie chování homosexuálních mužů v Československu v období komunistického režimu

O relevantnosti tématu není pochyb a je třeba velmi ocenit využití možnosti provádět tento typ výzkumu v dalším městě. Jen škoda, že v názvu práce není specifikováno, že se jedná o České Budějovice a práce tak nepřesně sugeruje, že pokrývá celou ČR. Dále vyvstává otázka, proč je v názvu uvedeno označení „homosexuální“, když je zejména v teoretické části upřednostňován pojem „neheterosexuální“.

V Úvodu je jako cíl práce uvedeno zkoumání „konstrukce neheterosexuálních komunit“, což je patrně výzkumná otázka – jinou její formulaci jsem v Úvodu nenašla -, pak ale se opět zcela neshoduje s informací v názvu. Teoretická část přistupuje bez okolků „in medias res“, což je sympatické, přesto však by nebylo od věci uvést alespoň několika větami, proč byly jako klíčové vybrány právě tyto pojmy a ne jiné, a jaká je mezi vybranými pojmy vzájemná teoretická souvislost. Ještě důležitější by bylo explicitní sdělení vazby vybraných konceptů k výše uvedené výzkumné otázce – například ve formě podotázky: fungovalo stigma jako jeden z faktorů „konstrukce komunity“? Absence explicitních souvislostí nemusí ve výsledku snižovat kvalitu analýz, ale rozhodně nepomáhá k čitelnosti konstrukce celého výzkumného projektu. Samotné představení konceptů nevybočuje z obvyklé konspektové práce vycházející vždy z jednoho či několika málo autorů. To by opět samo o sobě nevadilo, kdyby bylo na konci teoretické práce provedeno alespoň samostatné shrnutí, naznačení nějaké konceptuální struktury nebo sady výzkumných podotázek, které z představených teorií vyplývají a stávají se tak analytickými liniemi sledovanými (?) v následném výzkumu.

Na začátku empirické části ale nacházíme zcela jinou formulaci výzkumné otázky („cíl práce“), tentokrát „odhalit genderové aspekty žitých zkušeností ...“. V teoretické části byly preferovány jiné pojmy než „genderové aspekty“, a to pod hlavičkou „homofobie mužů“ – ptám se autorky, zda je to totéž. Respektive, co ji vedlo k takové nejednotnosti v práci s pojmy. Co je závažnější, místo „konstrukce neheterosexuálních komunit“ zde máme „žitou zkušenost homosexuálních mužů“. Koncepty žité zkušenosti nebo vůbec pojem zkušenosti

však musí být v takovém případě pojednány v teoretické části. Následné výzkumné podotázky se však opět vracejí ke komunitě. Necht' autorka vysvětlí u obhajoby tyto diskrepance. Uvádí také, že své výzkumné otázky zpřesňovala na základě jakéhosi předvýzkumu – promítla to ale zpět do skladby své teoretické části? V analýzách se také velmi výrazně objevuje motiv prostoru, který rovněž není teoreticky pojednán, a jedná se samozřejmě zase o něco jiného než o komunitu. Dále z hlediska struktury považuji za velmi nešťastné, že kapitoly o vědeckém studiu sexuality nebo o českých specifikách a komunistickém historickém kontextu a koneckonců i o metodě orální historie, jsou zařazeny do empirické části, neboť jsou také pouze pochopitelnou kompilací sekundární literatury a nikoli výsledkem autorčina bádání.

Velmi cenný je samozřejmě samotný sběr pramenného materiálu, který vypadá velmi zajímavě a bohatě. Na místě byly i biografické synopse, i když bych je osobně raději viděla stručnější ve prospěch přesunu některých pasáží do analýzy. V analytické části mě poněkud zaráží, že zde kategorizace nevznikala zdola (zakotveně či podloženě⁴), a řídila se například v první části Fanelovou klasifikací prostorů setkávání. Výsledek je i tak zajímavý a čtivý, ale není jasný analytický postup. Analýza, respektive citace z rozhovorů, se velmi silně prolínají s dosti rozsáhlými pasážemi teoretického či historiografického rázu, což značně znesnadňuje čtení samotného analytického výkonu – často je nutno zkoumat, kdy končí teorie a začíná autorčino doplnění. U obhajoby by bylo dobré, aby autorka popsala svůj analytický postup.

Konfrontace s předchozími výzkumy a teoriemi je samozřejmě sama o sobě chvályhodná a byla jistě i dost náročná na sepisování. Míra, s jakou se s ní zde pracovalo, však byla natolik velká, že by se bývalo nabízelo ji přiznat coby (zajímavý) metodologický záměr, třeba jako „řízenou konfrontaci výsledků dosavadních výzkumů s výzkumem autorky“. V závěrech práce se však zjištění, jež se liší od předchozích poznatků, nebo naopak jejich potvrzení, zmiňují relativně okrajově.

Shrnuto: diplomandka sebrala zajímavý a bohatý pramenný materiál, který pečlivě prostudovala a konfrontovala s dosavadním poznáním v dané oblasti. Za nepřilíš šťastnou však považuji strukturu práce s příliš klouzavým umístěním teoretických poznatků do různých částí práce a v důsledku toho nečitelným analytickým výkonem. Vadou na kráse jsou i nejednotnosti ve formulaci výzkumné otázky a v používaném pojmosloví. Zároveň se jedná o práci

nepochybně poctivou, formálně pečlivou a celkově standardní. Navrhuji hodnotit známkou velmi dobře.

PhDr. Hana Havelková, PhD.

V Roztokách 13.6.2014